

ANALIZA LUNII

Nr. 24 | MAI 2026

**CENTRUL PENTRU STUDIUL DEZVOLTĂRII
INTERNAȚIONALE ȘI MIGRAȚIEI**

CENTRE FOR THE STUDY OF INTERNATIONAL DEVELOPMENT AND MIGRATION

Remitențele și strategiile de dezvoltare: cazul României și Bangladeshului

Georgiana BOUNEGRU

Introducere

Migrația este un fenomen esențial al proceselor moderne de dezvoltare și este conectat cu implicațiile lor economice. Remitențele pot fi asociate cu rezultate benefice pentru dezvoltare, precum reducerea sărăciei, îmbunătățirea consumului gospodăriilor și creșterea stabilității economice. Mobilitatea poate fi legată de dezvoltare prin prisma remitențelor. Totuși, aceste aspecte ridică o întrebare analitică importantă: joacă modelele similare de migrație și fluxurile de remitențe roluri asemănătoare în contexte economice și instituționale diferite? Deși țările pot prezenta niveluri comparabile de emigrație sau dependență de remitențe, modul în care aceste fluxuri sunt structurate, guvernate și integrate în economiile naționale poate varia semnificativ.

Lucrarea analizează această problemă printr-o comparație între Bangladesh și România, două cazuri caracterizate de emigrație semnificativă a forței de muncă și fluxuri substanțiale de remitențe, dar integrate în contexte politico-economice distincte. În loc să trateze migrația ca un mecanism de dezvoltare, lucrarea examinează modul în care dinamici similare ale migrației sunt integrate diferit în traiectoriile naționale de dezvoltare. Principalul argument vizează rolul neuniform al migrației, care depinde de modul de instituționalizare, situare temporală și integrare în structuri ale economiei.

Înțelegerea nexusului migrație-dezvoltare

Nexusul migrație-dezvoltare se referă la ansamblul interacțiunilor prin care procesele migratorii influențează sau sunt influențate de dezvoltarea economică. Conceptul surprinde o interacțiune

multidirecțională și dinamică între mobilitate, structuri economice și politici (De Haas, 2010, pp. 237–248).

Relația dintre migrație și dezvoltare a fost un subiect de dezbatere pentru o perioadă lungă de timp. Perspectivele timpurii presupuneau adesea o legătură cauzală directă, în care mobilitatea forței de muncă și remitențele erau considerate benefice pentru creșterea economică (Stark & Lucas, 1985, pp. 913–915). Aceste abordări optimiste vedeau migrația ca un mecanism de alocare eficientă a muncii și transfer de capital, remitențele reprezentând un factor de stimulare a investițiilor și a creșterii economice (Ibidem). Ele au fost influente în cercurile de politici publice, precum recomandările formulate de Banca Mondială (vezi World Bank Group, Policy Research Reports).

În contrast, abordările structuraliste au subliniat caracterul inegal al piețelor globale de muncă, argumentând că migrația poate reproduce subdezvoltarea prin consolidarea dependenței periferice de economiile externe (Castles & Kosack, 1973, pp. 27–28). Cercetătorii au subliniat caracterul condiționat și mediat al acestei relații, evidențiind faptul că modele similare de migrație pot produce rezultate diferite în funcție de contexte instituționale sau temporale (De Haas, 2012, pp. 14–18). Prin urmare, migrația nu este nici inerent benefică, nici dăunătoare dezvoltării, ci produce rezultate care depind de condiții structurale mai largi.

În cadrul acestei dezbateri, remitențele au devenit un punct central de analiză. *Remitențele* se referă la sumele de bani trimise de migranții care lucrează în străinătate către țara lor de origine. Acestea operează atât la nivel micro (consum, investiții, locuințe, mobilitate socială), cât și la nivel macro (stabilizarea cursului valutar și o potențială creștere economică mai largă). Din punct de vedere analitic, ele sunt distincte de rezultatele dezvoltării, deoarece efectele lor depind de modul în care sunt utilizate, distribuite și integrate în economia mai largă.

Un volum extins de cercetări empirice demonstrează că remitențele contribuie la reducerea sărăciei, la stabilizarea consumului și la îmbunătățirea bunăstării gospodăriilor, în special în țările cu venituri

mici și medii (Adams & Page, 2005, pp. 1655-1660). În același timp, impactul lor asupra transformării economice pe termen lung rămâne disputat. Studiile arată că remitențele sunt adesea direcționate către consum, locuințe și educație, cu efecte mai limitate asupra investițiilor productive și schimbării structurale (Chami & International Monetary Fund, 2008, pp. 7-8). Aceste constatări au condus la recunoașterea ideii conform căreia remitențele funcționează mai degrabă ca mecanisme de sprijin, decât ca motoare ale dezvoltării.

Migrația este integrată în rețele de instituții, gospodării și piețe ale muncii, care modelează atât amploarea, cât și impactul acesteia (Massey, 1990, pp. 8-10). Un sistem migratoriu include comunitățile de origine și de destinație, cadrele de reglementare și mecanismele formale sau informale de recrutare (Ibidem). Înțelegerea acestor sisteme permite identificarea modului în care fluxurile migrației devin structurate diferit și cum interacționează acestea cu procese economice și sociale mai largi. În Bangladesh, migrația a devenit un sistem structurat, facilitat de stat, generând fluxuri predictibile de muncă și remitențe. În România, migrația a apărut mai spontan, în contextul restructurării post-socialiste, și a fost ulterior integrată în reglementare și politici. Prin compararea acestor sisteme, putem analiza felul în care integrarea instituțională a modelat rolul funcțional al migrației în traiectoriile de dezvoltare.

În ciuda consensului tot mai larg conform căruia nexusul migrație-dezvoltare depinde de context, persistă două limitări. În primul rând, o mare parte din cercetările empirice se concentrează fie pe studii de caz individuale, fie pe analize cantitative extinse, care tind să omită modul în care dinamici similare ale migrației sunt integrate diferit în traiectoriile naționale de dezvoltare. În al doilea rând, deși studiile existente recunosc importanța instituțiilor, ele acordă mai puțină atenție gradului și formei de integrare instituțională a migrației și remitențelor.

Proiectarea analizei

Această lucrare utilizează un design de tip studiu de caz comparativ pentru a examina modul în care migrația și remitențele sunt integrate în traiectoriile naționale de dezvoltare. Mai specific, se concentrează pe Bangladesh și România, două țări cu diferențe în structurile lor economice, contexte instituționale și poziții în cadrul lanțurilor valorice globale. Totuși, ele împărtășesc o caracteristică comună, și anume emigrația semnificativă a forței de muncă și fluxuri importante de remitențe.

Scopul acestei lucrări este de a analiza dacă dinamici similare ale migrației sunt asociate cu roluri comparabile în contexte diferite. Această abordare permite identificarea variației în modul în care migrația este integrată în sisteme economice mai largi, în loc să presupună o relație uniformă între migrație și dezvoltare.

Pentru a asigura o comparație sistematică, lucrarea este operaționalizată printr-un set de dimensiuni analitice interconectate, menite să surprindă atât amploarea, cât și funcția migrației în fiecare caz. În primul rând, ponderea economică a remitențelor este utilizată pentru a evalua semnificația lor macroeconomică, măsurată prin ponderea în PIB. În al doilea rând, regimul migrației surprinde caracteristicile structurale ale fluxurilor migratorii, inclusiv dimensiunea temporală și distribuția pe niveluri de calificare, precum și principalele destinații. Această dimensiune este utilizată pentru a înțelege în ce măsură migrația generează fluxuri continue și circulare de remitențe sau conduce la forme mai permanente de mobilitate a forței de muncă. În al treilea rând, analiza ia în considerare gradul de integrare instituțională, făcând referire la modul în care migrația este încorporată în politici și structuri de reglementare, incluzând mecanismele de facilitare ale statului.

Sursele de date sunt preluate în principal din rapoarte ale Băncii Mondiale, precum și de la alte organizații internaționale, cum ar fi Organizația Internațională a Muncii sau Organizația Internațională pentru Migrație. În paralel, sunt utilizate date calitative pentru a contextualiza aceste cifre în cadrul unor structuri instituționale și politici mai largi.

Acestea includ studii academice sau rapoarte de politici, care oferă o perspectivă asupra modului în care migrația este guvernată, organizată și integrată.

Bangladesh – Migrația ca infrastructură a dezvoltării

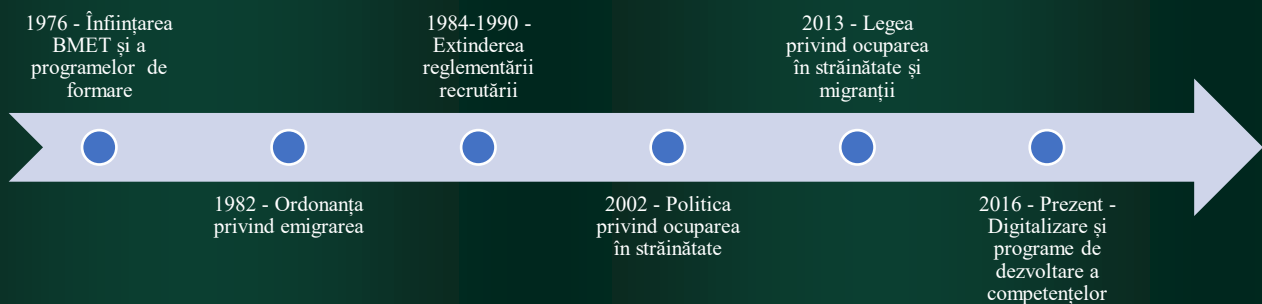
Cazul Bangladeshului ilustrează o formă de dezvoltare în care migrația reprezintă nu doar un răspuns la condițiile economice, ci o componentă structural integrată a economiei naționale. În ultimele decenii, migrația forței de muncă la scară largă, orientată în principal către statele din Golf, a evoluat într-un sistem care leagă gospodăriile, instituțiile statului și piețele globale ale muncii într-o configurație relativ stabilă. O caracteristică definitorie a acestui sistem este centralitatea remitențelor. Datele recente indică faptul că fluxurile de remitențe au atins aproximativ 27,5 miliarde de dolari în anul 2024, reprezentând aproximativ 6,5% din PIB și aproape jumătate din finanțarea importurilor, estimată la 54,7 miliarde de dolari (World Bank, 2024). Acest lucru plasează remitențele printre cele mai importante fluxuri financiare externe, depășind ajutorul extern și rivalizând cu veniturile din exporturi prin funcția lor de stabilizare. Mai mult, Bangladesh se situează constant printre principalii destinatari globali de remitențe, cu fluxuri care depășesc anual 20 de miliarde de dolari (Global Economy, 2026).

Remitențele funcționează ca o sursă critică de valută, contribuind direct la stabilitatea balanței de plăți și la acumularea rezervelor. Studiile empirice arată că fluxurile de remitențe au jucat un rol semnificativ în menținerea rezervelor valutare și chiar în reducerea vulnerabilității externe în perioade de stres economic (Md. Waliullah, 2026, p. 251). În acest sens, migrația funcționează ca un mecanism de facto de finanțare externă, compensând dezechilibrele structurale ale comerțului.

În același timp, sistemul de migrație este modelat activ de către stat. În acest caz, evoluția migrației demonstrează un proces gradual, dar clar, de integrare instituțională. Implicarea statului se extinde în paralel cu creșterea fluxurilor migratorii, după cum se poate vedea în **Figura 1**.

Începând cu înființarea Biroului pentru Forță de Muncă, Ocupare și Formare în 1976, statul a preluat un rol de coordonare în facilitarea angajării în străinătate. Acesta a fost urmat de Ordonanța privind emigrarea din 1982, care a introdus un cadru legal formal și a stabilit autoritatea statului asupra reglementării recrutării agențiilor private și dezvoltării procedurilor administrative. Până la începutul anilor 2000, migrația a fost integrată explicit în politicile naționale prin Politica privind ocuparea în străinătate, reflectând importanța sa economică. Această traiectorie a culminat cu Legea privind ocupația în străinătate și migrații, care a consolidat supravegherea reglementară și protecția lucrătorilor, fiind urmată de eforturi suplimentare de modernizare a gestionării migrației prin digitalizare.

Figura 1: Dezvoltarea politicilor de migrație în Bangladesh

Surse: Rapoarte ale Organizației Internaționale a Muncii; Organizația Internațională pentru Migrație; Portal Legislativ ale autorităților din Bangladesh

Extinderea secvențială a implicării statului a transformat migrația dintr-o activitate economică ad-hoc, într-un sistem structurat și mediat. La rândul său, acest lucru a contribuit la mobilizarea la scară largă a lucrătorilor predominant slab și semi-calificați pe contracte temporare, în special în regiunea Golfului (IOM, 2025, p. 3). Temporalitatea acestor modele de migrație consolidează o dinamică ciclică în care lucrătorii se întorc și re-emigrează, menținând fluxuri continue de remitențe.

La nivelul gospodăriilor, remitențele joacă un rol multifuncțional. Datele din sondaje indică faptul că o parte substanțială a veniturilor din remitențe este alocată consumului de bază, precum alimentele sau

locuințele, alături de investiții în terenuri, educație și economii (ILO & Gov. Bangladesh, 2016, p. 42). Această funcție duală, atât consumativă, cât și productivă, este reflectată în literatura de specialitate, care arată că remitențele contribuie la reducerea sărăciei, creșterea rezilienței gospodăriilor și îmbunătățirea accesului la educație și servicii de sănătate (Ahmed, 2025, pp. 220–221; Rahman & Moni, 2019, pp. 62–62; Raihan et al., 2009, pp. 25–26). Totuși, efectele dezvoltării generate de remitențe nu sunt liniare. Unele studii evidențiază o relație non-liniară între remitențe și creșterea economică, în care fluxurile inițiale au fost adesea utilizate neproductiv (Datta & Sarkar, 2014, pp. 5–8). În același timp, perioadele ulterioare au arătat o utilizare mai orientată spre investiții (Hassan & Shakur, 2017, p. 9). Acest lucru sugerează că impactul remitențelor depinde de condiții instituționale și economice mai largi, mai degrabă decât de un efect intrinsec asupra creșterii.

În ciuda rolului lor stabilizator, remitențele evidențiază și limitări structurale. O parte semnificativă a migrației este concentrată în sectoare slab calificate, iar economia rămâne dependentă de piețele externe ale muncii, mai degrabă decât de o transformare structurală internă (ILO & Gov. Bangladesh, 2016, pp. 10–20). Mai mult, dependența de anumite regiuni de destinație, în special statele din Golf, introduce vulnerabilități legate de fluctuațiile geopolitice și ale pieței muncii (Ibidem).

Aceste dinamici indică un model de dezvoltare în care migrația și remitențele funcționează ca o infrastructură invizibilă a reproducerii economice. În loc să fie un supliment temporar, ele susțin stabilitatea economică, mențin mijloacele de trai ale gospodăriilor și compensează constrângerile structurale ale economiei interne. În Bangladesh, migrația nu este externă dezvoltării, ci constitutivă acesteia.

România – Migrația în cadrul transformării sistemice

Migrația în România a apărut în principal ca răspuns la transformarea sistemică. După prăbușirea socialismului în 1989, restructurarea economică, dislocările de pe piața muncii și scăderea

salariilor reale au contribuit la o migrație externă semnificativă de-a lungul anilor 1990 și începutul anilor 2000 (Sandu, 2010, pp. 12–17; World Bank, Net Migration, 2025).

Un punct major de inflexiune a avut loc odată cu aderarea României la UE în 2007, care a facilitat mobilitatea forței de muncă la scară largă către Europa de Vest, în special Italia și Spania (Idem). Spre deosebire de migrația predominant temporară și circulară observată în Bangladesh, modelele de migrație din România au devenit din ce în ce mai diversificate și semi-permanente, incluzând atât lucrători slab calificați, cât și înalt calificați (OECD, 2024).

Remitențele au jucat un rol semnificativ, dar limitat, în acest proces. În anii 2000, România s-a numărat printre principalii destinatari de remitențe din Europa de Est, fluxurile atingând aproximativ 5–6% din PIB la apogeu (World Bank, Net Migration, 2025). Totuși, această pondere a scăzut în timp, atât ca urmare a creșterii economice, cât și a stabilizării modelelor de migrație. Estimările mai recente plasează remitențele la aproximativ 2,5% din PIB, indicând o dependență redusă comparativ cu perioadele anterioare (Idem, Personal Remittances % of GDP, 2024).

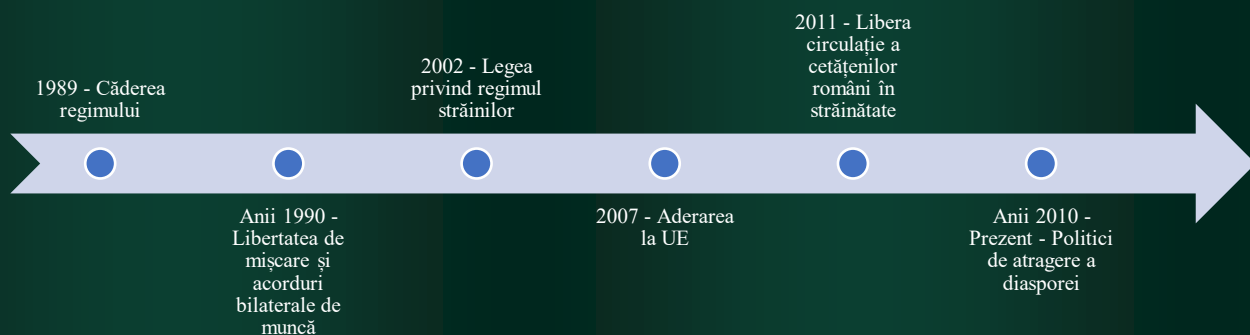
La nivel macroeconomic, remitențele au contribuit la susținerea balanței de plăți și la influxurile de valută, în special în perioada de tranziție. Analizele empirice sugerează că remitențele au susținut cererea internă și au redus sărăcia în anii 2000, în special în regiunile rurale și economic defavorizate (Cismaș et al., 2020, pp. 1091–1092; Maha & Incaltarau, 2012, pp. 75–79). La nivelul gospodăriilor, remitențele au fost direcționate în principal către consum, îmbunătățirea locuințelor și educație, existând dovezi mai limitate privind investițiile productive sistematice (Ibidem). Studiile privind migrația din România indică faptul că utilizarea remitențelor a consolidat adesea economiile locale bazate pe consum, contribuind totodată la creșterea prețurilor imobiliare și la disparități regionale (Bujor, 2025, pp. 118–119; Vasile, 2021, pp. 40–44).

Importanța relativă a remitențelor a scăzut pe măsură ce traiectoria de dezvoltare a României a devenit tot mai ancorată în procese

structurale mai largi. Acestea includ accesul la fonduri structurale și de coeziune ale UE, creșterea investițiilor străine directe și integrarea în rețelele de producție europene. În acest context, migrația nu a dispărut, dar a devenit integrată într-un cadru mai larg de convergență economică și mobilitate a forței de muncă, în loc să funcționeze ca un pilon central.

Inițial, statul român nu a construit migrația ca strategie de dezvoltare, ci, ulterior, politicile de dezvoltare au vizat gestionarea consecințelor acesteia, inclusiv inițiative de implicare a diasporei și programe selective de întoarcere. Succesul acestor politici este încă dezbătut, deși eforturile statului de gestionare a diasporei românești sunt în continuă extindere (Borz, 2020, pp. 5-12). După cum se poate vedea din **Figura 2**, migrația la scară largă a apărut imediat după 1989 în absența unui cadru instituțional dedicat, fiind determinată în principal de restructurarea economică și noile oportunități de mobilitate. Evoluțiile juridice ulterioare, precum Constituția din 1991, au stabilit dreptul la liberă circulație, dar nu au creat mecanisme pentru gestionarea sau organizarea fluxurilor migratorii. Cea mai semnificativă schimbare a avut loc odată cu aderarea la Uniunea Europeană în 2007. Aceasta a transferat efectiv guvernanta migrației către un cadru supranațional bazat pe libera circulație. Emigrația românească a început mult mai devreme, chiar și în condiții de neregularitate, dar nu a constituit principala preocupare a statului. Ca rezultat, instituționalizarea nu a luat forma unui sistem de export al forței de muncă coordonat de stat. Politicile ulterioare orientate către diaspora reflectă, de asemenea, o abordare reactivă, menită să gestioneze consecințele migrației, mai degrabă decât să o structureze ca strategie economică.

Figura 2: Dezvoltarea politicilor de migrație în România

Surse: Portal Legislativ al Guvernului României; Rapoarte OIM

Migrația a avut efecte sociale și structurale semnificative, inclusiv deficit de forță de muncă în anumite sectoare, declin demografic și emigrarea forței de muncă înalt calificate (Iacob (Bâra), 2018, pp. 58–60; Moldovan, 2020, pp. 88–90). Aceste dinamici sunt bine documentate, dar nu se traduc într-un model singular de dezvoltare centrat pe remitențe. Mai degrabă, ele indică rolul migrației ca una dintre componentele transformării economiei.

Acest caz ilustrează o configurație în care migrația și remitențele sunt integrate, dar nu constituie fundamentul traiectoriei de dezvoltare. Deși remitențele au jucat un rol important în perioada de tranziție, scăderea importanței lor relative și predominanța unor factori alternativi de creștere indică o formă diferită de interacțiune între migrație și dezvoltare.

Analiză comparativă - Migrație, remitențe și traiectorii de dezvoltare

Cazurile Bangladesh și România arată că modele similare de migrație a forței de muncă la scară largă nu produc rezultate uniforme de dezvoltare. În schimb, rolul migrației și al remitențelor este mediat de configurații instituționale, dinamici temporale și contextul politico-economic mai larg în care acestea sunt integrate.

Momentul și modul instituționalizării

În Bangladesh, migrația a evoluat într-un proces organizat sistematic, statul dezvoltând progresiv mecanisme de reglementare și facilitare a muncii. În timp, acest lucru a condus la o configurație relativ stabilă în care migrația a devenit predictibilă, recurentă și susținută prin politici publice.

În România, migrația a apărut mai spontan, în contextul restructurării post-socialiste, fiind determinată de dislocările de pe piața muncii și diferențele de venit. Implicarea instituțională a urmat migrația, nu a precedat-o, politicile concentrându-se pe gestionarea mobilității și a efectelor acesteia.

Prin urmare, un punct de diferență între Bangladesh și România îl reprezintă secvențierea și forma implicării instituționale în migrație. În Bangladesh, migrația forței de muncă la scară largă a început în anii 1970 și a fost progresiv integrată în structuri formale ale statului prin dezvoltarea sistemelor de recrutare, acorduri bilaterale de muncă și mecanisme administrative de supraveghere. Acest lucru a condus la o configurație relativ stabilă în care fluxurile migrației sunt mediate activ și reproduse prin canale instituționale. În România, migrația de masă a apărut în principal după 1989 ca răspuns la restructurarea economică, precedând existența unui cadru coerent de politici. Implicarea instituțională s-a dezvoltat ulterior și a rămas orientată spre reglementarea mobilității în cadrul Uniunii Europene, mai degrabă decât spre organizarea activă a exportului de forță de muncă.

Această diferență de succesiune influențează gradul de integrare structurală a migrației în economie. Într-un caz, instituționalizarea urmează migrația, iar în celălalt o consolidează treptat. Pentru a înțelege mai bine cele două cazuri, **Tabelul 1** analizează dimensiunile legate de temporalitate și de modul de instituționalizare.

Tabel 1: Instituționalizarea migrației

Dimensiune	Bangladesh	România
Apariția inițială a migrației	Migrația forței de muncă către statele din Golf în anii 1970	Transformarea economică post-1989

Factor declanșator	Cererea de muncă pe piețele externe și sub-ocuparea internă	Prăbușirea socialismului de stat și diferențele salariale
Momentul implicării statului	Timpuriu și în expansiune progresivă	Întârziat, urmează fluxurile migratorii
Forma instituționalizării	Facilitare activă (agenții de recrutare, acorduri bilaterale, programe de formare)	Reglementare și integrare (gubernanța mobilității în cadrul UE)
Rolul statului	Organizator și mediator al exportului de forță de muncă	Regulator și facilitator al mobilității
Gradul de sistematizare	Ridicat: există cicluri migratorii stabile și recurente	Mediu: există flexibilitate, mai puțin centralizat
Legătura cu fluxurile de remitențe	Continuă și susținută structural	Importanță relativă în scădere în timp
Implicație pentru dezvoltare	Migrația este integrată în reproducerea economică	Migrația este integrată în procese mai largi de transformare

Surse: Organizația Internațională pentru Migrație; Interpretarea datelor prezentate anterior

Așa cum este prezentat în **Tabelul 1**, contrastul dintre cele două cazuri nu este doar de design al politicilor, ci de secvențiere și integrare. În Bangladesh, implicarea instituțională timpurie și continuă a contribuit la stabilizarea și reproducerea fluxurilor migratorii, consolidând importanța acestora. În România, caracterul întârziat și predominant reglementator al implicării instituționale reflectă o dinamică diferită. Migrația rămâne integrată în procese mai largi de transformare economică, mai degrabă decât să constituie un mecanism central de organizare.

Structura fluxurilor migratorii: temporalitatea și distribuția pe niveluri de calificare

Structura fluxurilor migratorii în Bangladesh și România diferă de-a lungul a două dimensiuni principale: temporalitatea și distribuția pe niveluri de calificare. Acestea influențează continuitatea și funcția dezvoltării asociate remitențelor. În Bangladesh, migrația este predominant temporară și circulară, lucrătorii fiind angajați în baza unor contracte pe durată determinată, în special în țările din Golf. Acest model generează cicluri recurente de plecare și întoarcere, menținând fluxuri relativ stabile de remitențe în timp. În România, migrația a evoluat către forme mai permanente și semi-permanente, facilitate de libera circulație în cadrul UE. Acest lucru permite stabilirea pe termen lung, reunificarea familială și integrarea pe piața muncii în țările de destinație. În același timp, distribuția pe niveluri de calificare diferă: migrația din Bangladesh este concentrată în mare parte în sectoare slab și semi-calificate, în timp ce în România prezintă un profil mai diversificat, incluzând atât forță de muncă slab calificată, cât și înalt calificată. Aceste diferențe influențează nu doar stabilitatea fluxurilor de remitențe, ci și rolul lor în structura economică a fiecărei țări. **Tabelul 2 prezintă principalele tipare identificate pe aceste dimensiuni, pentru a oferi o imagine mai clară asupra rolului pe care îl îndeplinește migrația în fiecare caz.**

Tabel 2: Structura fluxurilor migratorii

Dimensiune	Bangladesh	România
Temporalitatea migrației	Predominant temporară (contracte pe durată determinată)	Din ce în ce mai permanentă sau semi-permanentă
Modelul migrației	Circular (cicluri repetate de migrație)	Orientat spre stabilire (rezidență pe termen lung în străinătate)
Cadru legal/structural	Migrație a forței de muncă bazată pe contract (adesea legată de angajatori)	Liberă circulație în cadrul pieței muncii din UE
Principalele destinații	Statele din Golf (Arabia Saudită, EAU, Qatar)	Europa de Vest (Italia, Spania, Germania)

Distribuția pe niveluri de calificare	În principal lucrători slab și semi-calificați	Mixt (slab și înalt calificați)
Modelul remitențelor	Continuu și recurent	Mai variabil, poate scădea odată cu stabilirea pe termen lung
Implicație pentru dezvoltare	Susține fluxuri stabile de remitențe	Tranziție de la dependența de remitențe la integrarea mobilității forței de muncă

Surse: World Bank Open Data; actualizări OIM pe țări; Organizația Internațională a Muncii

Așa cum este ilustrat în **Tabelul 2**, diferențele de temporalitate și distribuția pe niveluri de calificare sunt direct legate de funcția migrației în fiecare caz. În Bangladesh, predominanța migrației temporare și circulare întărește legăturile continue dintre migranți și gospodăriile de origine, contribuind la fluxuri stabile și recurente de remitențe. În România, tranziția către forme mai permanente de migrație, combinată cu un profil de calificare mai diversificat, modifică această dinamică. Stabilirea pe termen lung și reunificarea familială tind să reducă frecvența și importanța relativă a remitențelor în timp, facilitând, de asemenea, și integrarea în țările de destinație.

Funcția remitențelor în fiecare economie

Cea mai semnificativă diferență între Bangladesh și România constă în funcția economică a remitențelor, în special în ceea ce privește rolul lor macroeconomic și integrarea în procesele de dezvoltare. În Bangladesh, remitențele constituie o sursă importantă de finanțare externă, contribuind constant la PIB, rezervele valutare și stabilizarea balanței de plăți. Volumul lor susținut și stabilitatea relativă le poziționează ca o componentă centrală a reproducerii economice. În România, remitențele au atins niveluri ridicate în anii 2000, dar au scăzut ulterior în importanță relativă, atât ca pondere în PIB, cât și în raport cu alte fluxuri financiare. Deși continuă să susțină consumul și investițiile

gospodăriilor, rolul lor macroeconomic a devenit mai limitat în timp. Această divergență indică faptul că remitențele pot funcționa fie ca un pilon economic central, fie ca o resursă de tranziție, în funcție de ponderea, durabilitatea și interacțiunea lor cu alți factori ai dezvoltării. Pentru a ilustra mai bine diferența, **Tabelul 3** sintetizează datele disponibile.

Tabel 3: Funcția remitențelor în economie

Dimensiune	Bangladesh	România
Temporalitatea migrației	Predominant temporară (contracte pe durată determinată)	Din ce în ce mai permanentă sau semi-permanentă
Modelul migrației	Circular (cicluri repetate de migrație)	Orientat spre stabilire (rezidență pe termen lung în străinătate)
Cadru legal/structural	Migrație a forței de muncă bazată pe contract (adesea legată de angajatori)	Liberă circulație în cadrul pieței muncii din UE
Principalele destinații	Statele din Golf (Arabia Saudită, EAU, Qatar)	Europa de Vest (Italia, Spania, Germania)
Distribuția pe niveluri de calificare	În principal lucrători slab și semi-calificați	Mixt (slab și înalt calificați)
Modelul remitențelor	Continuu și recurent	Mai variabil, poate scădea odată cu stabilirea pe termen lung
Implicație pentru dezvoltare	Susține fluxuri stabile de remitențe	Tranziție de la dependența de remitențe la integrarea mobilității forței de muncă

Surse: World Bank Open Data; rapoarte ale Organizației Internaționale a Muncii; statistici publice ale UE

Comparația din **Tabelul 3** evidențiază faptul că divergența dintre cele două cazuri nu este în principal una de amploare, ci de funcție. În Bangladesh, magnitudinea susținută și stabilitatea fluxurilor de remitențe, împreună cu rolul lor în acumularea de valută, le poziționează ca o componentă centrală a sistemului economic. În România, deși

remitențele au fost importante, rolul tot mai mare al altor fluxuri financiare indică o configurație diferită, în care acestea funcționează ca o resursă suplimentară, nu ca un pilon structural.

În Bangladesh, migrația contribuie la o formă de stabilitate susținută din exterior, în care intrările de remitențe compensează constrângerile structurale ale producției și ocupării forței de muncă interne. Acest lucru creează o configurație în care migrația reproduce structura economică existentă, mai degrabă decât să o transforme.

Concluzie

Această lucrare a urmărit să examineze modul în care migrația și remitențele interacționează cu procesele de dezvoltare prin compararea Bangladeshului și României. Deși ambele cazuri prezintă emigrație semnificativă a forței de muncă și perioade caracterizate de fluxuri intense de remitențe, analiza arată că aceste similitudini nu conduc la modele de dezvoltare echivalente. În schimb, rolul migrației variază în funcție de contexte instituționale și structurale diferite.

În Bangladesh, migrația a devenit progresiv integrată în sistemul economic, remitențele contribuind la stabilitate și formând o componentă relativ durabilă a creșterii economice. În România, în schimb, migrația a apărut în contextul transformării post-socialiste și a fost ulterior integrată într-o traiectorie mai largă marcată de integrarea în Uniunea Europeană. În acest cadru, remitențele au avut un rol semnificativ, dar limitat în timp, scăzând treptat în importanță relativă pe măsură ce alți factori au devenit mai proeminenți.

Comparația sugerează că nexusul migrație-dezvoltare nu poate fi înțeles ca o relație uniformă sau în mod inerent cauzală. Mai degrabă, acesta reflectă un set de configurații dependente de context, în care migrația poate îndeplini funcții diferite, variind de la o componentă integrată structural la un mecanism de tranziție, în funcție de modul în care instituțiile, practicile statului și transformările economice mai largi o mediază. Per ansamblu, dimensiunile analizate anterior indică faptul că

divergența dintre Bangladesh și România nu poate fi redusă la un singur factor, ci rezultă din interacțiunea dintre structurile migrației, cadrele instituționale și funcția economică a remitențelor. Aceste elemente nu funcționează independent, ci se întăresc reciproc pentru a produce configurații distincte ale nexusului migrație-dezvoltare.

Comparația sugerează că rolul migrației în dezvoltare este cel mai bine înțeles ca un rezultat configurativ, modelat de gradul de aliniere, sau lipsa acestuia, dintre regimurile migrației, structurile instituționale și funcțiile economice. Mai degrabă decât să constituie un mecanism uniform, nexusul migrație-dezvoltare ia forme diferite în funcție de modul în care aceste dimensiuni interacționează în timp.

Referințe

- Adams, R. H., & Page, J. (2005). Do international migration and remittances reduce poverty in developing countries? *World Development*, 33(10), 1645–1669. <https://doi.org/10.1016/j.worlddev.2005.05.004>
- Ahmed, N. (2025). Foreign Remittances and GDP Growth in Bangladesh: A Time-Series Perspective. *International Journal of Economics, Business and Management Research*, 09(04), 213–222. <https://doi.org/10.51505/IJEBMR.2025.9415>
- Borz, G. (2020). Political Parties and Diaspora: A Case Study of Romanian Parties' Involvement Abroad. *Parliamentary Affairs*, 73(4), 901–917. <https://doi.org/10.1093/pa/gsaa044>
- Bujor, R. (2025). *Remittances and domestic demand: Evidence from Romania*. XXXII(4).
- Castles, S., & Kosack, G. (with Institute of Race Relations). (1973). *Immigrant workers and class structure in Western Europe*. published for the Institute of Race Relations, London, by Oxford University Press.
- Chami, R. & International Monetary Fund (Eds.). (2008). *Macroeconomic consequences of remittances*. International Monetary Fund.

- Cismaș, L. M., Curea-Pitorac, R. I., & Vădăsan, I. (2020). The impact of remittances on the receiving country: Some evidence from Romania in European context. *Economic Research-Ekonomska Istraživanja*, 33(1), 1073-1094. <https://doi.org/10.1080/1331677X.2019.1629328>
- Datta, K., & Sarkar, B. (2014). *Relationship between Remittances and Economic Growth in Bangladesh: An Econometric Study*. https://www.academia.edu/80576574/Relationship_between_Remittances_and_Economic_Growth_in_Bangladesh_An_Econometric_Study
- De Haas, H. (2010). Migration and Development: A Theoretical Perspective. *International Migration Review*, 44(1), 227-264. <https://doi.org/10.1111/j.1747-7379.2009.00804.x>
- De Haas, H. (2012). The Migration and Development Pendulum: A Critical View on Research and Policy. *International Migration*, 50(3), 8-25. <https://doi.org/10.1111/j.1468-2435.2012.00755.x>
- Global Economy. (2026). *Remittances by country, around the world*. TheGlobalEconomy.Com. <https://www.theglobaleconomy.com/rankings/remittances/>
- Hassan, G., & Shakur, S. (2017). Nonlinear Effects of Remittances on Per Capita GDP Growth in Bangladesh. *Economies*, 5(3), 25. <https://doi.org/10.3390/economies5030025>
- Iacob (Bâra), R. (2018). Brain Drain Phenomenon in Romania: What Comes in Line after Corruption?: A Quantitative Analysis of the Determinant Causes of Romanian Skilled Migration. *Romanian Journal of Communication and Public Relations*, 20(2), 53-78. <https://doi.org/10.21018/rjcpr.2018.2.259>
- ILO, I. L. O., & Gov. Bangladesh. (2016). *Skills for the international labour market: Bangladesh country report*.
- IOM. (2025). *REMITTANCE INFLOWS TO BANGLADESH 2023-2024 Snapshot*. <https://dtm.iom.int/sites/g/files/tmzbd11461/files/reports/Remittance%20Snapshot%202023-2024.pdf?iframe=true>

- Maha, L.-G., & Incaltarau, C. (2012). *The impact of remittances on consumption and investment in Romania*. 3(2). https://www.academia.edu/3680360/The_impact_of_remittances_on_consumption_and_investment_in_Romania
- Massey, D. S. (1990). Social Structure, Household Strategies, and the Cumulative Causation of Migration. *Population Index*, 56(1), 3-26. <https://doi.org/10.2307/3644186>
- Md. Waliullah. (2026). *Remittances, Growth, and Stability: An Empirical Analysis of Bangladesh's Economy*. <https://doi.org/10.5281/ZENODO.18446701>
- Moldovan, I.-D. (2020). RESILIENCE AND SOCIAL CHANGE - ROMANIA AFTER 1989. *Research and Science Today*, 20(1), 79-91. <https://doi.org/10.38173/RST.2020.20.2.7:79-91>
- OECD. (2024). *International Migration Outlook 2024*. OECD Publishing. <https://doi.org/10.1787/50b0353e-en>
- Rahman, R., & Moni, N. N. (2019). Impact of International Remittances on Poverty in Bangladesh: Evidence from the Household Data. *Remittances Review*, 4(1), 41-66. <https://doi.org/10.33182/rr.v4i1.556>
- Raihan, S., Bazlul, H. K., Guntur, S., & Shikha, J. (2009). *Remittances and Household Welfare: A Case Study of Bangladesh*. (189). (Bangladesh). <https://www.adb.org/publications/remittances-and-household-welfare-case-study-bangladesh>
- Sandu, D. (2010). *Lumile sociale ale migrației românești în strainatate*.
- Stark, O., & Lucas, R. (1985). Motivations to Remit: Evidence from Botswana. *Journal of Political Economy*, 93(5), 901-918. <https://doi.org/10.1086/261341>
- Vasile, V. (2021). IMPACTUL REMITENȚELOR ÎN ȚARA DE ORIGINE. STUDIU DE CAZ: FOSTELE STATE SOCIALISTE. In Institutul Național de Cercetări Economice (Ed.), *Migrația și schimbări demografice: Abordare interdisciplinară* (pp. 31-44). Chișinău: INCE. <https://doi.org/10.36004/nier.cdr.2021.15-04>

- World Bank. (2024). *Personal remittances, received (current US\$)*. World Bank Open Data. <https://data.worldbank.org/indicator/BX.TRF.PWKR.CD.DT?locations=BD>
- World Bank, Net Migration. (2025). *World Bank Open Data*. World Bank Open Data. <https://data.worldbank.org>

Pentru republicarea sau redistribuirea conținutului publicat de Centrul pentru Studiul Dezvoltării Internaționale și Migrației, vă rugăm să ne contactați la adresa de e-mail: mdim@politice.ro.

WEBSITE: <https://dim.politice.ro/>

SOCIAL MEDIA:

Facebook: <https://www.facebook.com/mdim.snspace>

Instagram: <https://www.instagram.com/dim.snspace>

YouTube: http://www.youtube.com/@mdim_fsp